

CYPRVS AETERNA

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Κατοχύρωση του επαγγέλματος του/της αρχαιολόγου

Αίτημα από:

κ. Γιώργο Λουκαΐδη,

βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λευκωσίας

Α.Κ.Ε.Λ.-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Εποπτεία έρευνας:

Φλώρα Φλουρέντζου

Έρευνα και σύνταξη κειμένων:

Μιχάλης Αργυρού

Οκτώβριος 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	2
Ανάλυση-πόρισμα από τη μελέτη των απαντήσεων	3-4
Συνοπτικές απαντήσεις ανά χώρα	5-17

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με επιστολή του ο βουλευτής κ. Γιώργος Λουκαΐδης ζήτησε από τον Τομέα Ερευνών και Μελετών της Υπηρεσίας Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων τη διενέργεια έρευνας αναφορικά με τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν την κατοχύρωση του επαγγέλματος του/της αρχαιολόγου σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Για σκοπούς εκπόνησης της έρευνας, στάλθηκε σχετικό αίτημα στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD), που περιλάμβανε τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Υπάρχει νομοθεσία αναφορικά με το επαγγελματικό καθεστώς του/της αρχαιολόγου;
2. Αν ναι, ποιες είναι οι κυριότερες πρόνοιες της νομοθεσίας (διαδικασία και προϋποθέσεις απόδοσης του καθεστώτος επαγγελματία αρχαιολόγου, αρμόδια όργανα παραχώρησης του καθεστώτος, δικαιώματα κ.λπ.);

Το ECPRD μάς διαβίβασε τις απαντήσεις δεκαεπτά χωρών που ανταποκρίθηκαν στο αίτημα του βουλευτή.

Στην έρευνα παρατίθεται η ανάλυση-πόρισμα που προκύπτει από τη μελέτη των απαντήσεων που διαβιβάστηκαν, καθώς και οι συνοπτικές απαντήσεις ανά χώρα. Αυτούσιες οι απαντήσεις απεστάλησαν ηλεκτρονικά στον βουλευτή.

**ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΟΡΙΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ
ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ**

Από το δίκτυο του ECPRD καταγράψαμε τις απαντήσεις που απέστειλαν δεκαεπτά χώρες οι οποίες ανταποκρίθηκαν στο σχετικό αίτημά μας (*ECPRD Request: 5501*). Από τις εν λόγω απαντήσεις προκύπτουν τα ακόλουθα:

Το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου αποτελεί έναν σημαντικό πυλώνα της επιστημονικής έρευνας και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, η άσκηση του οποίου στις ευρωπαϊκές χώρες υπόκειται σε διάφορες νομοθετικές ρυθμίσεις. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες χώρες, όπως το **Βέλγιο**, η **Βουλγαρία**, η **Ελλάδα**, η **Ιρλανδία**, η **Ολλανδία**, η **Ουγγαρία** και η **Ρουμανία**, η αναγνώριση του επαγγέλματος είναι νομοθετικά κατοχυρωμένη. Αντίθετα, σε άλλες χώρες, όπως το **Λουξεμβούργο**, δεν υπάρχει συγκεκριμένη νομοθετική κατοχύρωση του επαγγέλματος του/της αρχαιολόγου, υπάρχουν απλώς κάποιες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την εκτέλεση αρχαιολογικών εργασιών.

Για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος μια σημαντική πτυχή της νομοθεσίας αφορά στα απαιτούμενα ακαδημαϊκά προσόντα. Σε πολλές περιπτώσεις απαιτείται η κατοχή πανεπιστημιακού πτυχίου στην αρχαιολογία, ενώ για πιο εξειδικευμένες ειδικότητες στην αρχαιολογία, όπως η συντήρηση αρχαιολογικών ευρημάτων, απαιτείται επιπλέον μεταπτυχιακός τίτλος. Επιπρόσθετα, η έκδοση άδειας για τη διενέργεια αρχαιολογικών ερευνών αποτελεί κοινή πρακτική σε πολλές χώρες.

Σε χώρες, όπως το **Ηνωμένο Βασίλειο**, η **Ισπανία**, η **Κροατία**, η **Λετονία**, η **Λιθουανία**, η **Σουηδία**, η **Φινλανδία**, η αναγνώριση του επαγγέλματος δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένη.

Η απουσία νομοθετικής ρύθμισης δεν αποτελεί εμπόδιο για την άσκηση της αρχαιολογίας με επαγγελματισμό και υπευθυνότητα. Σε χώρες όπως το **Ηνωμένο Βασίλειο** και η **Σουηδία** επαγγελματικοί φορείς αναλαμβάνουν τον ρόλο της υποστήριξης και προώθησης της επαγγελματικής ανάπτυξης των αρχαιολόγων. Ειδικότερα, στο Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργεί ο επαγγελματικός φορέας «Chartered Institute for Archaeologists» (CIfA), ο οποίος διατηρεί μητρώο εγγεγραμμένων αρχαιολογικών οργανισμών και πιστοποιημένων αρχαιολόγων, καλλιεργώντας τις

απαραίτητες δεξιότητες στους/στις αρχαιολόγους για την πραγματοποίηση αρχαιολογικών ανασκαφών. Στη Σουηδία η Σουηδική Αρχαιολογική Εταιρεία λειτουργεί ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός, παρέχοντας υποστήριξη και ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης στους/στις αρχαιολόγους της χώρας.

Το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου στην **Ισπανία** επίσης δεν υπόκειται σε νομοθετική ρύθμιση επί του παρόντος, αλλά ανήκει στο Γενικό Συμβούλιο Επίσημων Ενώσεων Ιατρών και Πτυχιούχων Φιλοσοφίας και Τεχνών και Επιστημών. Παρ' όλο που η ιδιότητα μέλους σε επαγγελματικές ενώσεις αρχαιολόγων δεν είναι υποχρεωτική, ορισμένοι σύλλογοι έχουν εκδώσει κώδικες δεοντολογίας, των οποίων η τήρηση αποτελεί υποχρέωση για τους/τις εγγεγραμμένους/ες αρχαιολόγους.

Στη **Σλοβενία**, αν και δεν κατοχυρώνεται ρητά το επάγγελμα, υπάρχουν απαιτήσεις για τη χορήγηση επαγγελματικών τίτλων σε άτομα που εργάζονται στον τομέα των μουσείων, της συντήρησης και των δραστηριοτήτων συντήρησης και αποκατάστασης, οι οποίες προϋποθέτουν σχετική εκπαίδευση και επαγγελματική πιστοποίηση. Στη **Φινλανδία**, παρότι δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση, η απόκτηση ειδικευμένων πτυχίων αποτελεί την κοινή πρακτική για την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος.

Εν κατακλείδι, η ανάλυση καταδεικνύει ότι η νομοθετική ρύθμιση του επαγγέλματος του/της αρχαιολόγου ποικίλλει ανάλογα με τη χώρα. Η αναγνώριση του επαγγέλματος, καθώς και οι απαιτήσεις για την άσκησή του εξαρτώνται από τη νομοθεσία και τους αρμόδιους φορείς της κάθε χώρας. Παρά τις νομοθετικές διαφορές, σε πολλές χώρες η απόκτηση σχετικής ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και πιστοποίησης αποτελεί κοινή απαίτηση για την άσκηση του επαγγέλματος του/της αρχαιολόγου.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

Βέλγιο

Στο Βέλγιο, ως ομοσπονδιακό κράτος, κάθε περιφέρεια καθορίζει τους κανόνες για το επαγγελματικό καθεστώς του/της αρχαιολόγου. Για παράδειγμα, στην περιοχή της Φλάνδρας η άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων στον τομέα της αρχαιολογίας απαιτεί την απόκτηση αντίστοιχης διαπίστευσης, η οποία βασίζεται σε κριτήρια όπως το πτυχίο και η σχετική εμπειρία. Επιπλέον, ο/η αρχαιολόγος υποχρεούται να εργάζεται σύμφωνα με τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής για την Αρχαιολογία και την Ανίχνευση Μετάλλων. Από την 1^η Απριλίου 2019 η κατοχύρωση των αρχαιολόγων αφορά σε δύο κατηγορίες:

1. Αρχαιολόγοι τύπου 1:

- α. Έχουν τη δυνατότητα να διεξάγουν προκαταρκτική αρχαιολογική έρευνα που περιλαμβάνει ανασκαφή.
- β. Απαιτείται επαρκής εμπειρία τους σε εργασίες πεδίου, ιδίως ενεργός συμμετοχή τους σε ανασκαφές ή προκαταρκτικές έρευνες που περιλαμβάνουν ανασκαφές.
- γ. Απαιτείται να διαθέτουν κατάλληλη υποδομή αποθήκευσης για την προσωρινή φύλαξη των αρχαιολογικών ευρημάτων.

2. Αρχαιολόγοι τύπου 2:

- α. Έχουν τη δυνατότητα να διεξάγουν μόνο προκαταρκτική αρχαιολογική έρευνα που περιλαμβάνει ανασκαφή.
- β. Δεν απαιτείται εμπειρία τους σε ανασκαφές ούτε η κατοχή κατάλληλης υποδομής αποθήκευσης αρχαιολογικών ευρημάτων.

Οι εν λόγω δύο κατηγορίες αρχαιολόγων υποχρεούνται να παρακολουθούν βασική εκπαίδευση σχετικά με τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής πριν υποβάλουν αίτηση για κατοχύρωση. Επιπλέον, πρέπει να παρακολουθούν τουλάχιστον ένα επιμορφωτικό σεμινάριο για τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής κάθε δύο χρόνια.

Βουλγαρία

Σύμφωνα με τον νόμο περί Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ο οποίος επικεντρώνεται στη διαφύλαξη και προστασία της, ρυθμίζονται επίσης οι δραστηριότητες σχετικά με την αρχαιολογική πολιτιστική κληρονομιά. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 148 του νόμου, οι επιτόπιες αρχαιολογικές έρευνες απαιτούν άδεια που εκδίδεται από τον Υπουργό Πολιτισμού ή από υπάλληλο που έχει διοριστεί από αυτόν με βάση πραγματογνωμοσύνη που παρέχεται από το Συμβούλιο Επιτόπιας Έρευνας. Το συμβούλιο διορίζεται από τον Υπουργό Πολιτισμού και πρόεδρός του είναι ο Διευθυντής του [Εθνικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου με Μουσείο της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών](#). Οι άδειες για τις επιτόπιες αρχαιολογικές έρευνες χορηγούνται σε πρόσωπα που:

1. κατέχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα στην αρχαιολογία ή στην αρχαιομετρία,
2. κατέχουν ακαδημαϊκό πτυχίο στην αρχαιολογία ή ακαδημαϊκή θέση στον τομέα της αρχαιολογίας,
3. έχουν τουλάχιστον διετή επαγγελματική πείρα ως δεύτεροι επικεφαλής επιτόπιας αρχαιολογικής έρευνας,
4. έχουν συμβατικές σχέσεις με βουλγαρικό πολιτιστικό, επιστημονικό ή ακαδημαϊκό ίδρυμα που ασχολείται με τη διαφύλαξη της αρχαιολογικής κληρονομιάς,
5. προσκομίζουν συστατικές επιστολές από κάτοχο ακαδημαϊκού τίτλου στον οικείο κλάδο της αρχαιολογικής επιστήμης στις περιπτώσεις που ο αιτών άδεια δεν είναι μόνιμος ακαδημαϊκός (tenured) και στις περιπτώσεις που ο αιτών υποβάλλει αίτηση για άδεια επιτόπιας αρχαιολογικής έρευνας για πρώτη φορά.

Τα άτομα που πληρούν τις προϋποθέσεις εγγράφονται σε μητρώο στο Υπουργείο Πολιτισμού. Η Επιθεώρηση Προστασίας Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού επιβλέπει τις επιτόπιες και υποβρύχιες αρχαιολογικές έρευνες. Οι πληροφορίες από τις αρχαιολογικές έρευνες πεδίου περιλαμβάνονται στο αυτοματοποιημένο σύστημα πληροφόρησης «Αρχαιολογικός Χάρτης της Βουλγαρίας» κατά το έτος εφαρμογής τους και αποθηκεύονται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο μαζί με το Μουσείο της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών, στο Εθνικό Ινστιτούτο Ακίνητης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και στο Υπουργείο Πολιτισμού. Η διαδικασία

δημιουργίας, διαφύλαξης και παροχής των πληροφοριών αυτών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

Γαλλία

Οι αρχαιολόγοι συνήθως κατέχουν ένα «μεταπτυχιακό ερευνών», το οποίο απαιτεί πέντε χρόνια σπουδών μετά το baccalauréat (απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης), ή ακόμη και διδακτορικό στην αρχαιολογία, το οποίο απαιτεί οκτώ χρόνια σπουδών μετά το baccalauréat.

Παραδείγματα μαθημάτων και σταδιοδρομίας:

1. bac + επίπεδο 3: Πτυχίο στους κλάδους της ιστορίας, της ιστορίας της τέχνης, των ανθρωπιστικών επιστημών,
2. bac + επίπεδο 5: Μεταπτυχιακό στην αρχαιολογία, ειδικά σε πανεπιστήμια όπως:
 - α. Πανεπιστήμιο του Παρισιού: Αρχαιολογία και επαγγέλματα πολιτιστικής κληρονομιάς
 - β. Πανεπιστήμιο της Λυών: Ιστορία τέχνης και αρχαιολογία
 - γ. Πανεπιστήμιο της Ναντ: Αρχαιολογία κτιρίων/αρχαιολογία πολιτισμών, εδαφών και περιβάλλοντος

Η εκπαίδευση είναι εξίσου θεωρητική και πρακτική, με τη συμμετοχή σε ανασκαφές και την εργασία σε μουσεία. Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση στην αρχαιολογία υπάρχουν στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού στους παρακάτω συνδέσμους:

[https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Archeologie/Acteurs-formations/Les-
formations](https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Archeologie/Acteurs-formations/Les-
formations)

<https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Archeologie/L-archeologie-en-France>

Ελλάδα

Οι αρχαιολόγοι στην Ελλάδα είναι πτυχιούχοι του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, με ειδίκευση στην αρχαιολογία, ελληνικών πανεπιστημίων ή αντίστοιχων τμημάτων του εξωτερικού, με αναγνώριση από τον [Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης \(ΔΟΑΤΑΠ\)](#).

Σύμφωνα με το προεδρικό Διάταγμα 941/1977 (περί Συστάσεως του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών), ορίζονται τα εξής προσόντα για την πρόσληψη αρχαιολόγων: «το πτυχίο Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας φιλοσοφικής σχολής ή το πτυχίο Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, με ειδίκευση στην αρχαιολογία, φιλοσοφικής σχολής πανεπιστημίου της ημεδαπής ή ισότιμο πτυχίο αντίστοιχης ειδικότητας πανεπιστημίου της αλλοδαπής και άριστη γνώση της αγγλικής ή γαλλικής ή γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας»¹.

Τα ανωτέρω συμπληρώθηκαν το 2018 με το προεδρικό Διάταγμα 4/2018, άρθρο 79, παράγραφος 3 (περί Συστάσεως του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού), το οποίο ορίζει ότι τα προσόντα για τον διορισμό αρχαιολόγων είναι τα εξής: «πτυχίο Ιστορίας – Αρχαιολογίας, με ειδίκευση στην αρχαιολογία και την ιστορία της τέχνης, ή πτυχίο Αρχαιολογίας από Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελληνικής Δημοκρατίας ή ισότιμο σε χώρες του εξωτερικού. Επιπλέον, άριστη γνώση αγγλικών ή γαλλικών ή γερμανικών ή ιταλικών. Επιπλέον, για τις ειδικότητες των Ιστορικών Τέχνης, Μουσειολόγων, Πολιτιστικής Διαχείρισης, Παλαιοανθρωπολόγων - Αρχαιοζωολόγων, Αρχαιοβοτανολόγων, μεταπτυχιακός τίτλος, διάρκειας τουλάχιστον ενός έτους, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ισότιμος με τις ειδικότητες του κλάδου»².

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα υπάρχουν έξι τμήματα σχετικά με τον κλάδο της αρχαιολογίας σε έξι αντίστοιχα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα:

1. Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών (Καλαμάτα) - [Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου](#)

¹ Βλέπε το προεδρικό Διάταγμα (Α'320, 17/10/1977), σε αυτό τον σύνδεσμο (στα ελληνικά): https://www.et.gr/api/DownloadFeksApi/?fek_pdf=19770100320 και αυτό το σύνδεσμο, επίσης στα ελληνικά: http://www.samos-caves.gr/images/stories/nomothesia_files/01.pdf

² Βλέπε επίσης το Προεδρικό Διάταγμα 4/2018, (Α' 7/22.01.2018), σε αυτό τον σύνδεσμο: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/350677/p.d.-4-2018>

2. Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Βόλος) - [Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας](#)
3. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Αθήνα) - [Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών](#)
4. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Θεσσαλονίκη) - [Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης](#)
5. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Ιωάννινα) - [Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων](#)
6. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Ρέθυμνο) - [Πανεπιστήμιο Κρήτης](#)

Ο φορέας ο οποίος γενικά ασχολείται με αρχαιολογικά θέματα στην Ελλάδα είναι το [Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού](#).

Ηνωμένο Βασίλειο

Το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου δεν ρυθμίζεται από νόμο. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ένας επαγγελματικός φορέας, το [Chartered Institute for Archaeologists](#) (CIfA), ο οποίος διατηρεί ένα μητρώο εγγεγραμμένων οργανισμών και πιστοποιημένων αρχαιολόγων. Η εγγραφή στον CIfA παρέχει την ασφάλεια ότι τόσο οι οργανισμοί όσο και τα άτομα διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες, για να διεξάγουν αρχαιολογικές ανασκαφές σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα. Όταν απαιτείται η εργασία αρχαιολόγου, για παράδειγμα, στο πλαίσιο ενός οικοδομικού ή πολεοδομικού έργου, η απασχόληση ενός διαπιστευμένου οργανισμού και/ή ατόμου από τον CIfA εξασφαλίζει ότι οι απαιτήσεις της τοπικής πολεοδομικής αρχής για τη διεξαγωγή αρχαιολογικής αξιολόγησης πληρούνται με ακρίβεια.

Ιρλανδία

Το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου αναγνωρίζεται ως νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα βάσει των κανονισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([Αναγνώριση Επαγγελματικών Προσόντων του 2017](#)) ως δευτερογενούς νομοθεσίας με την οποία

μετεφέρθηκε η Οδηγία για την Αναγνώριση Επαγγελματικών Προσόντων ([Οδηγία 2005/36/EK](#)) στο ιρλανδικό δίκαιο. Η Οδηγία προωθεί την ελεύθερη κυκλοφορία των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων μέσω της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων που υπάρχουν σε άλλα κράτη μέλη (άρθρο 1). Έτσι, δυνάμει των Κανονισμών του 2017, ένας/μία αρχαιολόγος που έχει τα προσόντα και προέρχεται από άλλο κράτος μέλος μπορεί να εργαστεί ως αρχαιολόγος στην Ιρλανδία.

Σε σχέση με τα προσόντα, οι αρχαιολόγοι στην Ιρλανδία είναι συνήθως απόφοιτοι πανεπιστημίου. Για την εγγραφή στο επάγγελμα του/της αρχαιολόγου υπάρχει μια σειρά μαθημάτων διαθέσιμων στην Ιρλανδία³. Σύμφωνα με τη σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Κατοχυρωμένο Επάγγελμα του/της [Αρχαιολόγου](#) στην Ιρλανδία, τα προσόντα των αρχαιολόγων στην Ιρλανδία εμπίπτουν στο άρθρο 11d της Οδηγίας 2005/36/EK, που σχετίζεται με εκπαίδευση μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τουλάχιστον τριών ετών σε ένα πανεπιστήμιο ή ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τις αρχαιολογικές ανασκαφές, σύμφωνα με το [άρθρο 26](#) του Νόμου για τα Εθνικά Μνημεία του 1930, όπως τροποποιήθηκε, απαιτείται άδεια για τη διεξαγωγή αρχαιολογικής επισκόπησης ή ανασκαφής⁴. Η σχετική διάταξη δεν αναφέρει συγκεκριμένα τον όρο «αρχαιολόγος». Ωστόσο, η Εθνική Υπηρεσία Μνημείων (ΕΥΜ) στον ιστότοπό της σημειώνει:

«Το άρθρο 26 του νόμου περί Εθνικών Μνημείων του 1930, όπως τροποποιήθηκε, απαιτεί ότι οι ανασκαφές για αρχαιολογικούς σκοπούς πρέπει να διενεργούνται από αρχαιολόγους που ενεργούν βάσει άδειας ανασκαφής⁵».

Σύμφωνα με την Εθνική Υπηρεσία Μνημείων (ΕΥΜ), η έκδοση αυτής της άδειας βασίζεται σε «συνέντευξη ικανοτήτων», η οποία έχει σκοπό να «διασφαλίσει ότι οι αιτούντες είναι ικανοί σε τεχνικές αρχαιολογικής ανασκαφής και ότι γνωρίζουν την ιρλανδική αρχαιολογία, προκειμένου να διαφυλάξουν την εθνική κληρονομιά του

³ Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην [Πύλη Σταδιοδρομίας, Αρχαιολόγος](#).

⁴ Περί Εθνικών Μνημείων Νόμος, 1930, τμήμα 26(1) ορίζει: «Δεν θα είναι νόμιμο για κανένα πρόσωπο, χωρίς ή με άλλο τρόπο παρά μόνο σύμφωνα με άδεια που εκδίδεται από τους Επιτρόπους δυνάμει αυτού του άρθρου, να σκάβει ή να ανασκάπτει σε ή κάτω από οποιαδήποτε έκταση γης (είτε με ή χωρίς αφαίρεση της επιφάνειας του εδάφους) για σκοπούς γενικής έρευνας για αρχαιολογικά αντικείμενα ή αναζήτησης, έκθεσης ή εξέτασης οποιασδήποτε συγκεκριμένης κατασκευής ή αντικειμένου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος που είναι γνωστό ή πιστεύεται ότι βρίσκεται μέσα ή κάτω από αυτή τη γη ή για οποιονδήποτε άλλο αρχαιολογικό σκοπό».

⁵ Βλέπε Εθνική Υπηρεσία Μνημείων, [Άδεια Αρχαιολογικής Ανασκαφής](#).

κράτους⁶». Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την αδειοδότηση των αρχαιολογικών ανασκαφών μπορείτε να δείτε στην [Πολιτική και τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Αρχαιολογικές Ανασκαφές](#).

Το [νομοσχέδιο για την Ιστορική και Αρχαιολογική Κληρονομιά του 2023](#), το οποίο βρίσκεται επί του παρόντος ενώπιον του κοινοβουλίου, με τη θέσπισή του θα καταργήσει και θα αντικαταστήσει τους νόμους περί Εθνικών Μνημείων 1930 έως 2014. Το νομοσχέδιο αυτό περιλαμβάνει ορισμούς της «αρχαιολογίας», της «αρχαιολογικής ανασκαφής», της «αρχαιολογικής κληρονομιάς», της «αρχαιολογικής εποπτείας» και του «αρχαιολογικού αντικειμένου». «Αρχαιολόγος» δεν ορίζεται σε αυτό το νομοσχέδιο. Ωστόσο, το Μέρος 7 του νομοσχεδίου σχετίζεται με την αδειοδότηση συναφών δραστηριοτήτων και διευκρινίζει ότι ενδέχεται να υπάρχουν διαδικασίες για την αξιολόγηση της «ικανότητας ενός αιτούντος στον βαθμό που αυτή η αρμοδιότητα σχετίζεται με τη δραστηριότητα που μπορεί να χορηγηθεί άδεια» ως μέρος της διαδικασίας αδειοδότησης. Ως «ικανότητα» ορίζεται «εμπειρία, γνώση, δεξιότητες και προσόντα (συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματικών ή ακαδημαϊκών προσόντων) που αφορά σε οποιοδήποτε θέμα με το οποίο σχετίζεται μια αίτηση» .

Ισπανία

Δεν υπάρχει επί του παρόντος νομοθετική ρύθμιση για το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου, αλλά αυτό ανήκει στο Γενικό Συμβούλιο Επίσημων Ενώσεων Διδασκόντων και Πτυχιούχων Φιλοσοφίας και Τεχνών και Επιστημών (Consejo General de Colegios Oficiales de Doctores y Licenciados en Filosofía y Letras y en Ciencias).

Αν και η ιδιότητα μέλους δεν είναι υποχρεωτική για την άσκηση του επαγγέλματος, υπάρχουν επαγγελματικές ενώσεις αρχαιολόγων ορισμένες από τις οποίες έχουν συντάξει κώδικες δεοντολογίας για το επάγγελμα της αρχαιολογίας, οι οποίοι είναι υποχρεωτικοί για τους εγγεγραμμένους αρχαιολόγους. [Ο Κώδικας Δεοντολογίας του](#)

⁶ Βλέπε Εθνική Υπηρεσία Μνημείων, [Άδεια Αρχαιολογικής Ανασκαφής](#).

[Αρχαιολόγοι](#) καθορίζει υποχρεώσεις και χρησιμεύει στην επίλυση συγκρούσεων επαγγελματικής φύσης.

Επιπροσθέτως, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες και πανεπιστημιακά ιδρύματα έχουν θεσπίσει δικούς τους κανονισμούς, π.χ. η [Συλλογική Σύμβαση για τον Αρχαιολογικό Τομέα της Κοινότητας της Βαλένθια](#) ή η [Συλλογική Σύμβαση Εργασίας για τον Τομέα Αρχαιολογίας και Παλαιοντολογίας της Καταλονίας](#). Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτές οι συμφωνίες ισχύουν μόνο εντός του εδαφικού πεδίου των εν λόγω αυτόνομων κοινοτήτων.

Τέλος, η [Πλατφόρμα Επαγγελματιών Αρχαιολογίας](#) επιδιώκει την υπεράσπιση και προώθηση των επαγγελματικών, εργασιακών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των αρχαιολόγων.

Κροατία

Δεν υπάρχει νομοθεσία σχετικά με την επαγγελματική ιδιότητα των αρχαιολόγων.

Λετονία

Η νομοθεσία δεν ορίζει ρητά το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου, αλλά αυτό αναγνωρίζεται και περιλαμβάνεται στον Κατάλογο Επαγγελμάτων.

Λιθουανία

Δεν υπάρχει νόμος που να ορίζει ρητά το επαγγελματικό καθεστώς του/της αρχαιολόγου, ωστόσο, στην πράξη, οι περισσότεροι αρχαιολόγοι στη Λιθουανία έχουν πτυχίο Ιστορίας ή Αρχαιολογίας.

Λουξεμβούργο

Το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου δεν είναι κατοχυρωμένο. Ωστόσο, ο νόμος της 25^{ης} Φεβρουαρίου 2022 για την πολιτιστική κληρονομιά ορίζει τις προϋποθέσεις για την εκτέλεση αρχαιολογικών εργασιών. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του νόμου, οι αρχαιολογικές εργασίες πραγματοποιούνται από το Εθνικό Ινστιτούτο Αρχαιολογικών Επιστημών (ΕΙΑΕ), σε συνεργασία με άλλο πολιτιστικό ίδρυμα, ή από εγκεκριμένο αρχαιολογικό φορέα. Η έγκριση χορηγείται με απόφαση του αρμόδιου υπουργού στον αρχαιολογικό φορέα που πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Διαθέτει το απαραίτητο προσωπικό για την εκτέλεση διοικητικών, επιστημονικών και τεχνικών καθηκόντων.
2. Υπάρχει ικανοποιητική γνώση αρχαιολογικών μεθόδων και επαγγελματική εμπειρία.
3. Διαθέτει τους κατάλληλους τεχνικούς πόρους.
4. Έχει πρόσβαση στον εξοπλισμό και τις πληροφορίες που απαιτούνται για την ορθή εκτέλεση της αποστολής τους.
5. Υπάρχει ικανότητα να γράφονται εκθέσεις σε μία από τις επίσημες γλώσσες του Λουξεμβούργου και τα απαραίτητα μέσα για την προετοιμασία της τεκμηρίωσης της αρχαιολογικής διεργασίας.
6. Διαθέτει την απαραίτητη ηθική, τεχνική και οικονομική ανεξαρτησία.

Ολλανδία

Η αρχαιολογία είναι ένα νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα. Το Ολλανδικό Πρότυπο Ποιότητας Αρχαιολογίας (ΟΠΠΑ) αποτελείται από ένα σύνολο πρωτοκόλλων που περιγράφουν κάθε πτυχή της αρχαιολογικής έρευνας. Τα πρωτόκολλα ΟΠΠΑ ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για κάθε δραστηριότητα, από τη συλλογή δεδομένων έως τη φύλαξη των ευρημάτων. Την 1^η Ιουλίου 2016 τέθηκαν σε ισχύ νέοι κανονισμοί που διέπουν την αρχαιολογία βάσει του [νόμου περί Κληρονομιάς](#). Από αυτή την ημερομηνία τα μέλη του ΟΠΠΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό μπορούν να καταχωρίσουν τα στοιχεία τους στο Μητρώο Μελών για την Αρχαιολογία. Για την

εγγραφή απαιτείται εξέταση η οποία διενεργείται από το Επαγγελματικό Μητρώο της Αρχαιολογίας της Ολλανδίας (ΕΜΑΟ).

Ουγγαρία

Ο νόμος περί Προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Νόμος LXIV του 2001) καθορίζει τα μέτρα για τη διαφύλαξη και προστασία της. Προνοεί επίσης τους σημαντικότερους κανόνες προστασίας και διαφύλαξης μνημείων και αρχαιολογικών χώρων και ρυθμίζει δραστηριότητες στον τομέα της αρχαιολογικής πολιτιστικής κληρονομιάς (Κεφάλαιο I, Τμήμα 7/A–27). Το κυβερνητικό Διάταγμα 68/2018 (IV. 9.) ορίζει λεπτομερώς τον τρόπο εποπτείας των αρχαιολογικών εργασιών, τα καθήκοντα και τις ευθύνες των αρχαιολόγων. Το κυβερνητικό Διάταγμα 439/2013. (XII. 20.), που αφορά τη δραστηριότητα των εμπειρογνομόνων για την αρχαιολογική κληρονομιά και την ιστορική αξία, ρυθμίζει τις δραστηριότητες των αρχαιολόγων-ερευνητών.

Περαιτέρω, ο νόμος για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ενσωμάτωσε την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Ειδικότερα, ενσωμάτωσε πολλά νέα στοιχεία, όπως η απογραφή, η αρχή της αειφόρου χρήσης, η γενική προστασία όλων των γνωστών αρχαιολογικών χώρων και οι διάφορες κατηγορίες προστασίας στην περίπτωση αρχαιολογικών χώρων που τίθενται υπό προστασία με υπουργικό διάταγμα.

Σύμφωνα με τον νόμο, μόνο τα άτομα με πτυχίο στην αρχαιολογία που αποκτήθηκε με τουλάχιστον πέντε χρόνια πανεπιστημιακών σπουδών επιτρέπεται να πραγματοποιήσουν ανασκαφές αποκλειστικά σε αναγνωρισμένους αρχαιολογικούς χώρους με άδεια ή σύμβαση από το αρμόδιο μουσείο (70 000 χώροι). Τα οικοδομικά στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς προστατεύονται τοπικά από τον δήμο. Οι ανασκαφές επιτρέπονται μόνο σε εγγεγραμμένους οργανισμούς, όπως διαπιστευμένα μουσεία, πανεπιστήμια με αρχαιολογικά τμήματα, στην Ουγγρική Ακαδημία Επιστημών και σε ορισμένες ιδιωτικές εταιρείες.

Από το 2022 ο τομέας της αρχαιολογίας υπάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Κατασκευών και Μεταφορών. Η Επιτροπή Ανασκαφών λειτουργεί ως επαγγελματικό

συμβουλευτικό όργανο για θέματα που αφορούν την αρχαιολογική κληρονομιά. Η Ένωση Ούγγρων Αρχαιολόγων (Magyar Régész Szövetség) αποτελεί το επαγγελματικό σώμα των αρχαιολόγων στην Ουγγαρία.

Ρουμανία

Σύμφωνα με τη νομοθεσία (κυβερνητικό Διάταγμα αρ. 43/2000) σχετικά με την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς και την κήρυξη ορισμένων αρχαιολογικών χώρων ως περιοχών εθνικού ενδιαφέροντος, η διαδικασία εγγραφής εξειδικευμένου προσωπικού στον τομέα της αρχαιολογικής έρευνας και η εγγραφή του στο Μητρώο Αρχαιολόγων χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

1. Αρχάριος/ια αρχαιολόγος
2. Ειδικός/ή αρχαιολόγος
3. Έμπειρος/η αρχαιολόγος

Οι υποψήφιοι αρχαιολόγοι ταξινομούνται στις ως άνω κατηγορίες βάσει επαγγελματικής εμπειρίας και κριτηρίων όπως η κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου στον τομέα της αρχαίας ιστορίας, αρχαιολογίας ή ιστορίας του Μεσαίωνα, η κατοχή διδακτορικού τίτλου στην ιστορία, καθώς και δημοσιεύσεις. Για την αξιολόγηση της πρακτικής εμπειρίας λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως η συμμετοχή σε αρχαιολογικές εργασίες κατά την περίοδο των σπουδών, η συνεισφορά σε αρχαιολογικές έρευνες, καθώς και η επιστημονική ευθύνη σε αρχαιολογικό χώρο. Ο υπολογισμός των βαθμολογιών για την πρακτική εμπειρία γίνεται ανάλογα με τη διάρκεια της συμμετοχής σε αρχαιολογικές εργασίες.

Για να υποβάλει κάποιος αίτηση για εγγραφή, πρέπει να υποβάλει στην Εθνική Αρχαιολογική Επιτροπή έγγραφα όπως αίτηση για βεβαίωση, αντίγραφο ταυτότητας, σημείωμα δραστηριότητας, κατάλογος δημοσιευμένων εργασιών, επικυρωμένα αντίγραφα πτυχίων και πιστοποιητικών σπουδών, καθώς και άλλα σχετικά έγγραφα. Η διαδικασία εγγραφής στο Μητρώο Αρχαιολόγων στη Ρουμανία είναι αρκετά λεπτομερής και περιλαμβάνει διάφορα στάδια, η δε εγγραφή γίνεται για αόριστο χρόνο.

Σλοβενία

Η νομοθεσία για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς (ZVKD-1) δεν κατοχυρώνει ρητά το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου. Ωστόσο, το άρθρο 103 του νόμου ορίζει ότι οι επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα των μουσείων, της συντήρησης και των δραστηριοτήτων συντήρησης και αποκατάστασης πρέπει να έχουν σχετική εκπαίδευση και να έχουν ολοκληρώσει ανώτερη εκπαίδευση και επαγγελματική πιστοποίηση.

Οι σπουδές στην αρχαιολογία προσφέρονται από τη Σχολή Τεχνών - Τμήμα Αρχαιολογίας, το οποίο είναι οργανωμένο σε οκτώ έδρες: Παλαιολιθική και Μεσολιθική Αρχαιολογία, Νεολιθική και Αινεολιθική Αρχαιολογία, Αρχαιολογία Μεταλλικών Περιόδων, Κλασική Αρχαιολογία, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία, Αρχαιολογία Πρώιμης Μεσαιωνικής, Αρχαιολογία Νεότερων Περιόδων, Αρχαιολογική Μεθοδολογία και Θεωρία. Με την ολοκλήρωση των σπουδών τους οι αρχαιολόγοι εξειδικεύονται σε γεωγραφικές περιοχές, ιστορικές περιόδους ή είδη αντικειμένων. Εργάζονται σε μουσεία ή πανεπιστήμια, δημοσιεύουν ερευνητικά αποτελέσματα και διευθύνουν ανασκαφές και έρευνες. Εκτός από την απαιτούμενη εκπαίδευση, οι εν λόγω επαγγελματίες πρέπει να έχουν αποκτήσει σχετική κατάρτιση και επαγγελματική πιστοποίηση, προκειμένου να τους χορηγηθεί ο αντίστοιχος επαγγελματικός τίτλος. Ο αρμόδιος υπουργός καθορίζει τις λεπτομέρειες των εξετάσεων επαγγελματικής πιστοποίησης και του προγράμματος προχωρημένης κατάρτισης, καθώς και τις απαιτήσεις για τη διεξαγωγή αυτών. Συνολικά ο νόμος διέπει τη ρύθμιση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και παράλληλα θεσπίζει τα κριτήρια για την επαγγελματική εκπαίδευση και πιστοποίηση στον τομέα της αρχαιολογίας και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σουηδία

Το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου δεν είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο. Ωστόσο, η [Σουηδική Αρχαιολογική Εταιρεία](#) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που παρέχει υποστήριξη και επαγγελματική ανάπτυξη στους/στις αρχαιολόγους της Σουηδίας.

Φινλανδία

Δεν υπάρχει ειδική νομοθεσία που να ρυθμίζει το δικαίωμα άσκησης του επαγγέλματος του/της αρχαιολόγου ή τις προϋποθέσεις για τον τίτλο του/της επαγγελματία αρχαιολόγου. Σύμφωνα με το κυβερνητικό Διάταγμα 11/2022, τα πτυχία που εκδίδονται για φοιτητές που σπουδάζουν αρχαιολογία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι τα γενικά πτυχία Bachelor of Arts και Master of Arts. Επιπλέον, η αρχαιολογία αποτελεί ένα από τα κύρια μαθήματα που είναι διαθέσιμα για φοιτητές ιστορίας σε συγκεκριμένα πανεπιστήμια στη Φινλανδία.

Αν και δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση για το επάγγελμα του/της αρχαιολόγου, στην πράξη, για να ασκήσει κάποιος αυτό το επάγγελμα στη Φινλανδία, πρέπει να αποκτήσει τα προαναφερθέντα πτυχία.